АБАВЯЗАК ААН—ЗАХАВАЦЬ МІР І БЯСПЕКУ НАРОДАЎ

Да вынікаў XIX сесіі Генеральнай Асамблеі ААН

К. КІСЯЛЕЎ
Міністр замежных спраў БССР

□

Снежаньскай раніцай велізарны шкляны будынак Арганізацыі Аб'яднаных Нацый запоўнілі дэлегаты, якія прыехалі са 114 краін свету. 1 снежня пачала сваю работу XIX сесія Генеральнай Асамблеі ААН. Старшынёй сесіі быў выбраны прадстаўнік Ганы—Квейсан-Секі.

У парадак дня было ўключана больш чым 90 пытанняў, у тым ліку такія важныя, як усеагульнае і поўнае раззбраенне, ажыццяўленне Дэкларацыі аб прадастаўленні незалежнасці каланіяльным краінам і народам, неабходнасць прыпынення ўсіх ядзерных і тэрмаядзерных выпрабаванняў, нераспаўсюджванне ядзернай зброі і іншыя. Гэта быў шырокі міжнародны форум, ад якога народы чакалі прыняцця адпаведных рашэнняў, накіраваных на падтрыманне міжнароднага міру і бяспекі, на развіццё дружалюбных адносін паміж дзяржавамі.

Сесія адкрылася ў абстаноўцы, калі ў розных частках зямнога шара агрэсіўныя сілы стварылі небяспечныя для справы міру ачагі міжнароднай напружанасці. Дэлегаты сесіі з'явіліся сведкамі інтэрвенцыі ў Паўднёвым В'етнаме, ганебнага ўмяшання ва ўнутраныя справы Конга, правакацый супраць Рэспублікі Куба, спроб задушыць барацьбу народаў за свабоду і незалежнасць у Анголе, Адэне, Амане і іншых месцах. Усё гэта сведчыла аб тым, што ААН не толькі не можа аслабляць сваіх намаганняў у барацьбе за ажыццяўленне мэт, запісаных у яе Статуце, але, наадварот, павінна ўзмацніць свае дзеянні на карысць усеагульнага міру і прагрэсу, за папярэджанне пагрозы тэрмаядзернай вайны.

Аднак па віне імперыялістычных дзяржаў, перш за ўсё ЗША, XIX сесія Генеральнай Асамблеі з самага пачатку была асуджана на неэфектыўнасць.

Яшчэ задоўга да адкрыцця сесіі рэакцыйныя колы ЗША ўзнялі прапагандысцкую шуміху вакол так званага «фінансавага крызісу» ААН, хлусліва сцвярджаючы, што прычынай яго быццам бы з'яўляецца «фінансавая запазычанасць» перад ААН з боку СССР, БССР, УССР і іншых сацыялістычных краін. Дзяржаўдэпартамент ЗША заявіў, што ЗША запатрабуюць на сесіі ўжыцця да «даўжнікоў» артыкула 19 Статута ААН, які прадугледжвае пазбаўленне члена ААН права голасу ў Генеральнай Асамблеі, калі сума яго запазычанасці раўняецца або перавышае суму ўзносаў, якія належыць заплаціць за два поўныя папярэднія гады.

На сесіі Генеральнай Асамблеі СССР, БССР, УССР і іншыя сацыялістычныя краіны, паказаўшы сапраўдныя прычыны цяжкага фінансавага становішча ААН, яшчэ раз заявілі, што ніякай запазычанасці яны не прызнавалі і не прызнаюць, што сацыялістычныя краіны рашуча адмаўляюцца ад удзелу ў аплаце расходаў ААН, якія выкліканы імперыялістычнай агрэсіяй у Конга і на Блізкім Усходзе, паколькі гэтыя «аперацыі ААН» праводзіліся ў абход важнейшых патрабаванняў Статута ААН, дзеля таго, каб дагадзіць імперыялістычным мэтам ЗША і іх саюзнікаў па агрэсіўнаму блоку НАТО.

Аперацыі ААН, ажыццёўленыя ў абход Савета Бяспекі, мелі зацяжны характар і прывялі да велізарных незаконных выдаткаў, якія склалі больш чым 500 мільёнаў долараў.

Большасці дэлегатаў Асамблеі было зразумела, што ў ненармальным становішчы, якое склалася ў ААН, вінаваты не фінансавы крызіс, а праяўленне таго палітычнага курсу на парушэнне Статута ААН і выкарыстанне яе ў інтарэсах каланізатараў, на які імкнуцца штурхнуць гэту сусветную арганізацыю імперыялістычныя дзяржавы.

Уся гэта валтузня была задумана кіруючымі коламі ЗША з мэтай паралізаваць дзейнасць ААН, паколькі цяпер тут яны ўжо не могуць дыктаваць сваю волю і бесперашкодна працягваць патрэбныя ім рашэнні. Іменна зніжэнне цікавасці ЗША да Арганізацыі Аб'яднаных Нацый штурхнула іх на новыя правакацыйныя дзеянні ў адносінах да ААН. Уплывовая амерыканская газета «Нью-Йорк геральд трыбюн» 2 лютага гэтага года прызнавала: «Упершыню з дня стварэння ААН у канцы другой сусветнай вайны Злучаныя Штаты сутыкаюцца з непрыемным карэнным змяненнем. Яны пазбаўляюцца кіруючай ролі ў гэтай сусветнай арганізацыі. Больш таго, большасць, якую яны калісьці кантралявалі, цяпер праціўнік».

Шантажыруючы дзяржавы-члены пагрозамі развалу ААН, дзярждэпартамент патрабаваў «прымусіць» сацыялістычныя краіны аплачваць выдаткі па мінулых агрэсіўных дзеяннях заходніх дзяржаў. Ад Беларускай ССР патрабавалі, у прыватнасці, уплаты «доўгу» ў размеры больш чым 2 мільёны долараў. Натуральна, што Беларуская ССР, як і іншыя сацыялістычныя краіны, не магла ўзяць на сябе адказнасць за авантуры каланізатараў і прыняць навязаную «запазычанасць». Беларуская ССР не мае перад ААН ніякай запазычанасці. Яна заўсёды ў тэрмін плаціла і плаціць законна налічаныя на яе ўзносы ў рэгулярны бюджэт ААН.

Беларуская ССР не можа ўзяць на сябе ні палітычную, ні фінансавую адказнасць за агрэсію супраць Егіпта, за злачыннае забойства вернага сына кангалезскага народа Патрыса Лумумбы, за вяртанне ў Конга стаўленікаў каланізатараў тыпу Чомбе і за падрыў незалежнасці гэтай краіны. Беларускі народ лічыць, што адказнасць за цяжкія фінансавыя вынікі павінны несці тыя, хто ўчыніў агрэсію на Блізкім Усходзе і ў Конга.

На працягу снежня 1964 года на пленарных пасяджэннях Генеральнай Асамблеі праходзіла агульная дыскусія, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі 92 краін. Характэрнай асаблівасцю гэтай дыскусіі з'явілася тое, што заходнія дзяржавы на чале з ЗША, працягваючы сабатаваць работу сесіі. фактычна адмовіліся прыняць удзел у ёй. Прадстаўнік ЗША Эдлай Стывенсан выступіў у спрэчках апошнім. Ён спыніўся толькі на так званым «фінансавым крызісе» ААН і абышоў маўчаннем галоўныя міжнародныя пытанні, якія хвалююць усё чалавецтва.

Нягледзячы на такую пазіцыю, накіраваную на тое, каб скаваць дзеянні міралюбівых дзяржаў, дыскусія праходзіла даволі ажыўлена і зноў, як і на папярэдняй сесіі, прадэманстравала гатоўнасць пераважнай большасці краін—членаў ААН працягваць барацьбу супраць імперыялізму і каланіялізму.

«Фінансавы крызіс», які зацягнуўся, і абумоўленае гэтым рашэнне працаваць без галасавання на аснове аднагалоснасці прывялі да таго, што работа Генеральнай Асамблеі па сутнасці абмежавалася агульнай дыскусіяй. Абстаноўка, якая стварылася на сесіі, выклікала сур'ёзнае нездавальненне ў многіх дэлегацый, у тым ліку з краін Афрыкі і Азіі, якія былі зацікаўлены ў хутчэйшым вырашэнні пытанняў аказання дапамогі слабаразвітым краінам, развіцця міжнароднага гандлю, узмацнення дзеянняў ААН у справе барацьбы з рэшткамі каланіялізму.

У ходзе работы Генеральнай Асамблеі рабіліся спробы вывесці сесію з тупіку, у які яна зайшла ў выніку абструкцыяніцкай палітыкі ЗША. Дэлегацыямі краін Афрыкі і Азіі былі распрацаваны прапановы аб стварэнні спецыяльнага фонду па падтрыманню міру і бяспекі. У гэты фонд павінны былі б зрабіць добраахвотныя ўзносы ўсе члены ААН. Каб пераадолець тупік, у якім знаходзілася сесія, Савецкі Саюз пайшоў на ўступкі і згадзіўся ўдзельнічаць у добраахвотных узносах. Аднак з-за адмоўнай пазіцыі, занятай ЗША, гэты план не быў ажыццёўлены.

У ходзе работы XIX сесіі Генеральнай Асамблеі свет быў сведкам прама процілеглых дзеянняў у адносінах да ААН. З аднаго боку—гэта дзеянні Савецкага Саюза, які імкнецца да ўмацавання арганізацыі і аздараўлення міжнароднай абстаноўкі. З другога боку—гэта дзеянні ЗША, накіраваныя на тое, каб затрымаць няўхільны працэс аслаблення пазіцый імперыялізму. Сэнс гэтых дзеянняў выразна адлюстраваўся ў такіх фактах, як абстрэл кубінскімі контррэвалюцыянерамі будынка ААН, узмацненне агрэсіі ў Паўднёва-Усходняй Азіі і да т. п.

Аднак не трэба думаць, што цяперашні крызіс ААН—непераадольны. Пераважная большасць краін свету зацікаўлена ва ўмацаванні ААН, узняцці яе прэстыжу, у яе эфектыўных дзеяннях па падтрыманню ўсеагульнай бяспекі і паскарэнню эканамічнага і культурнага прагрэсу ў краінах, якія адсталі ў сваім развіцці па віне каланізатараў. Па рашэнню Генеральнай Асамблеі створан камітэт з 33 дзяржаў, які зоймецца разглядам пытанняў, звязаных з дзеяннямі ААН па падтрыманню міру на аснове існуючага Статута гэтай арганізацыі.

Рашучая і стойкая пазіцыя сацыялістычных краін разбурыла разлікі амерыканскай дыпламатыі, якая спрабавала навязаць СССР і іншым сацыялістычным краінам агульную адказнасць за аднабаковыя дзеянні каланізатараў.

Характэрна, што большасць удзельнікаў Асамблеі не пажадала давадзіць справу да развалу ААН. Калі прадстаўнік Албаніі прапанаваў на пленарным пасяджэнні Генеральнай Асамблеі паставіць на галасаванне ў першую чаргу яго прапанову аб тым, каб Генеральная Асамблея неадкладна выбрала членаў Генеральнага камітэта і распачала сваю нармальную работу, старшыня Генеральнай Асамблеі падкрэсліў, што большасць членаў ААН стаіць за адтэрміноўку работы сесіі да 1 верасня г. г. Прадстаўнік Албаніі выступіў супраць заявы старшыні Асамблеі і прапанаваў яе адхіліць. У выніку паіменнага галасавання ў падтрымку старшыні выказалася 97 дзяржаў, супраць—2 і ўстрымалася 13 дзяржаў.

Трэба сказаць, што дыпламатыя перш за ўсё, рэзалюцыя, якая замацавала вынікі Жэнеўскай канферэнцыі па гандлю і развіццю, а таксама ўрэгуляванне пытанняў, звязаных з выбарамі ў органы ААН і бягучай фінансавай дзейнасцю арганізацыі. Прыняцце рэзалюцыі аб усеабдымным разглядзе пытання аб аперацыях па падтрыманню міру ва ўсіх аспектах і рашэнне аб стварэнні спецыяльнага камітэта з 33 дзяржаў па аперацыях, накіраваных на падтрыманне міру, трэба разглядаць перш за ўсё з пункту гледжання далейшага аслаблення ў ААН уплыву імперыялістычных сіл.

Няўхільна кіруючыся ленінскай палітыкай мірнага суіснавання дзяржаў з рознымі сацыяльна-эканамічнымі сістэмамі, Беларуская ССР прыкладае ўсе намаганні для ўмацавання ААН і павышэння яе аўтарытэту. Іменна таму беларуская дэлегацыя цалкам і поўнасцю падтрымала мемарандум урада СССР «Аб некаторых мерах па ўзмацненню эфектыўнасці ААН у забеспячэнні міжнароднага міру і бяспекі», у якім выкладзены канструктыўныя прапановы, накіраваныя на ўмацаванне ААН у строгай адпаведнасці з яе Статутам. Узмацніць эфектыўнасць ААН у справе ўмацавання міру — гэта значыць, перш за ўсё, пакласці канец парушэнням Статута, канчаткова і назаўсёды вызваліць гэту міжнародную арганізацыю ад усіх напластаванняў «халоднай вайны», стварыць у ёй абстаноўку, спрыяльную для раўнапраўнага супрацоўніцтва ўсіх дзяржаў. Беларуская ССР і ў далейшым будзе рашуча адстойваць прынцыпы Статута ААН, змагацца супраць усякіх спроб навязвання ААН аднабаковых рашэнняў, несумяшчальных з мэтамі ўсеагульнага міру, бяспекі і супрацоўніцтва народаў.

Мінуў ужо больш чым месяц з таго часу, як Асамблея перапыніла сваю работу. На жаль, трэба канстатаваць, што міжнародная абстаноўка не палепшылася. Мы з'яўляемся сведкамі гангстэрскіх масіраваных налётаў амерыканскай авіяцыі на буйныя населеныя пункты Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам. Варварскія бамбардзіроўкі наносяць значную матэрыяльную шкоду і выклікаюць чалавечыя ахвяры. Цяпер амерыканскія лётчыкі пачалі ўжываць супраць мірнага насельніцтва і партызан ядавітыя газы і напалмавыя бомбы. Гэта сведчыць аб тым, што Злучаныя Штаты і іх марыянеткі ўпарта імкнуцца да расшырэння вайны.

Магутная хваля абурэння амерыканскай агрэсіяй пракацілася па ўсім свеце. Беларускі народ таксама рашуча асуджае гэту агрэсію і заяўляе аб сваёй поўнай салідарнасці з гераічным в'етнамскім народам, які вядзе справядлівую барацьбу за сваю незалежнасць, за аб'яднанне сваёй радзімы на дэмакратычнай аснове. Працоўныя Беларусі патрабуюць неадкладнага спынення агрэсіі ў В'етнаме, спынення правакацый, што ствараюць напружанасць у Паўднёва-Усходняй Азіі і тояць небяспеку для ўсяго чалавецтва. І няхай амерыканскія агрэсары не спадзяюцца, што пройдзе час і іх дзеянні ў В'етнаме будуць забыты.

У гэтых умовах, калі агрэсіўныя сілы спрабуюць расшырыць ачагі міжнароднай напружанасці, на ААН кладзецца яшчэ большая адказнасць. Тупік «фінансавага крызісу» павінен быць пераадолены. Абавязак ААН — ізаляваць сілы агрэсіі і вайны, ума-

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы